

การศึกษาสาเหตุและวิธีการแก้ไขความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

นายธนายุทธ แก่นแก้ว

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-17-2864-6

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A STUDY OF ADMINISTRATORS CONFLICT CAUSES AND SOLUTIONS
OF LARGE ELEMENTARY SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER
THE NATIONAL PRIMARY EDUCATION COMMISSION

Mr.Tanayut Kaenkaew

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Educational Administration

Department of Educational Administration

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2002

ISBN 974-17-2864-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์   การศึกษาสาเหตุและวิธีการแก้ไขความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียน
   ประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
   ศึกษาแห่งชาติ

โดย   นายธนายุทธ แก่นแก้ว

สาขาวิชา   บริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์ ดร. วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ สินลารัตน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณัฐนิภา คุปรัตน์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์เอกชัย กี่สุขพันธ์)

ธนายุทธ แก่นแก้ว: การศึกษาสาเหตุและวิธีการแก้ไขความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียน
ประถมศึกษา ขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.

(A STUDY OF ADMINISTRATORS CONFLICT CAUSES AND SOLUTIONS OF LARGE
ELEMENTARY SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE NATIONAL PRIMARY EDUCATION
COMMISSION) อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์, 192 หน้า.
ISBN 974-17-2864-6.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาและเปรียบเทียบสาเหตุและวิธีการแก้ไขความขัดแย้ง
ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูอาจารย์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารจำนวน 170 คน
และครูอาจารย์จำนวน 170 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ และ
แบบมาตราส่วนประเมินค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัย พบว่า

1. สาเหตุความขัดแย้งในโรงเรียนประถมศึกษา ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูอาจารย์มี
สาเหตุมาจากความแตกต่างในเกณฑ์การประเมินผลและระบบการให้รางวัล มากที่สุด รองลงมาคือ
การพึ่งพาอาศัยใช้ทรัพยากรอย่างเดียวกัน ความไม่พอใจในบทบาท การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
การบิดเบือนข่าวสาร ความแตกต่างของสมาชิก รูปแบบที่เป็นทางการมีน้อย และความไม่ลงรอย
ในสถานภาพ ตามลำดับ

2. สาเหตุความขัดแย้งตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูอาจารย์ ที่พบความแตกต่างอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ สาเหตุจากรูปแบบที่เป็นทางการมีน้อย ความแตกต่างในเกณฑ์
การประเมินผลและระบบการให้รางวัล การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และความไม่ลงรอยในสถานภาพ

3. การแก้ไขความขัดแย้งตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูอาจารย์ พบว่าผู้บริหารแก้ไขความ
ขัดแย้งโดยการประชุมชี้แจงถึงปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วหาทางแก้ปัญหาที่สาเหตุ มากที่สุด ในสาเหตุ การ
พึ่งพาอาศัยใช้ทรัพยากรอย่างเดียวกัน ความแตกต่างในเกณฑ์การประเมินผลและระบบการให้รางวัล
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ความแตกต่างระหว่างสมาชิก ความไม่ลงรอยในสถานภาพ ความไม่พอ
ใจในบทบาท และการบิดเบือนข่าวสาร ส่วนสาเหตุจากรูปแบบที่เป็นทางการมีน้อย ผู้บริหารใช้วิธีการ
แก้ปัญหาโดยกำหนดเป้าหมายงานหรือให้ทำงานร่วมกันมากที่สุด

ภาควิชา.....บริหารการศึกษา.....ลายมือชื่อนิสิต.....
สาขาวิชา.....บริหารการศึกษา.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา.....2545.....

##4483718127 : MAJOR EDUCATIONAL ADMINISTRATION

KEYWORD : CONFLICT SOLUTIONS / CAUSES OF CONFLICT

TANAYUT KAENKAEW : A STUDY OF ADMINISTRATORS CONFLICT CAUSES AND SOLUTIONS OF LARGE ELEMENTARY SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE NATIONAL PRIMARY EDUCATION COMMISSION. THESIS ADVISOR : ASSOC PROF. WEERAWAT UTAIRAT, Ph.D.
192 PP. ISBN 974-17-2864-6

The purpose of this thesis was to study of causes of conflict and conflict solutions of large elementary school administrators under the National Primary Education Commission as perceived by administrators and teachers. Sample of study consisted of 170 administrators and 170 teachers. Instrument used in this research were checklist and rating scale questionnaires. Data were analyzed in terms of frequency distribution, percentages, means, standard deviations and One-way Anova.

Research findings were as follows :

1. The ranking of causes of conflict as perceived by administrators and teachers consequently were : Differences in Evaluation Criteria and Reward Systems, Dependence on Common Scarce Resources, Role Dissatisfaction, Participative Decision Making, Communication Distortions, Heterogeneity of Members, Low formalization and Status Incongruence.
2. Causes of conflict as perceived by administrators and teachers under significance difference level. 05 were : Differences in Evaluation Criteria and Reward Systems, Participative Decision Making, and Status Incongruence.
3. Method used in the most solving conflict by administrators in Dependence on Common Scarce Resources, Differences in Evaluation Criteria and Reward Systems, Participative Decision Making, Heterogeneity of Members, Status Incongruence, Role Dissatisfaction and Communication Distortions was conducting conference. Method used in the most solving conflict by administrators in Low Formalization was setting the mutual goal or work participation.

Department Educational Administration
Field of study Educational Administration
Academic year 2002

Student's signature.....*Tant K.*
Advisor's signature.....*W. Utairat*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยความอนุเคราะห์และความกรุณาอันสูงยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ให้การเอาใจใส่ดูแล ให้คำปรึกษา ตรวจสอบแก้ไข ปรับปรุงข้อบกพร่อง ตลอดจนให้ข้อมูลและข้อคิดเห็นต่างๆที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัย ตลอดจนขวัญและกำลังใจที่ให้แก่ผู้วิจัยเสมอมา ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ ดร.ปองสิน วิเศษศิริ อาจารย์ที่ปรึกษาที่ให้การเอาใจใส่ดูแลและให้คำแนะนำตลอดเวลาที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยแห่งนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนิภา คุปรัตน์ เป็นอย่างสูง ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำให้คำปรึกษา ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถาม

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาบริหารการศึกษากุทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ตลอดจนประสบการณ์อันมีค่าให้แก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาที่ศึกษาอยู่ในรั้วมหาวิทยาลัยแห่งนี้

ขอขอบพระคุณพี่ๆที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติทุกท่านที่ให้ความกรุณาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยชิ้นนี้

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่สละเวลาอันมีค่าของท่านเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถาม

ท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา-มารดา ตลอดจนญาติพี่น้องที่ให้กำลังใจตลอดจนกำลังทรัพย์แก่ผู้วิจัยเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นายธนายุทธ แก่นแก้ว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	5
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	8
วิธีดำเนินการวิจัย.....	9
ลำดับขั้นการวิจัย.....	11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
ความหมายของความขัดแย้ง.....	12
แนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้ง.....	14
รูปแบบ / ประเภทของความขัดแย้ง.....	19
ผลของความขัดแย้ง.....	28
สาเหตุของความขัดแย้ง.....	32
แบบพฤติกรรมในการแก้ไขความขัดแย้ง.....	41
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	55
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	63
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	63
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	63
การสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	65

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	65
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์.....	66
เกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ย.....	66
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	68
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสาเหตุ ของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.....	69
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์วิธีการแก้ปัญหาของสาเหตุของความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ.....	83
ตอนที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐานสาเหตุของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ประถม ศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.....	119
5 สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	128
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	128
วิธีดำเนินการวิจัย.....	128
สรุปผลการวิจัย.....	130
อภิปรายการวิจัย.....	142
รายการอ้างอิง.....	155
ภาคผนวก.....	159
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	192

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	เปรียบเทียบความขัดแย้งสมัยเก่ากับสมัยใหม่.....	14
2	เปรียบเทียบทัศนความขัดแย้งสมัยเดิมกับสมัยปัจจุบัน.....	16
3	สาเหตุของการเกิดความขัดแย้ง.....	40
4	จำนวนและร้อยละของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	65
5	ผลการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	68
6	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสาเหตุของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดใหญ่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.....	69
7	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสาเหตุของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดใหญ่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.....	74
8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสาเหตุของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดใหญ่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.....	79
9	ผลการวิเคราะห์การแจกแจงความถี่ของสาเหตุและวิธีการแก้ไขความขัดแย้งของ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ.....	83
10	ผลการวิเคราะห์การแจกแจงความถี่ของสาเหตุและวิธีการแก้ไขความขัดแย้งของ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ.....	91
11	ผลการวิเคราะห์การแจกแจงความถี่ของสาเหตุและวิธีการแก้ไขความขัดแย้งของ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ.....	101
12	ผลการวิเคราะห์การแจกแจงความถี่ของสาเหตุและวิธีการแก้ไขความขัดแย้งของ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ.....	110
13	ผลการทดสอบสมมติฐานสาเหตุของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในโรงเรียนประถมศึกษา ขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.....	119

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
14	ผลการทดสอบสมมติฐานสาเหตุของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.....	120
15	ผลการทดสอบสมมติฐานสาเหตุของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.....	121
16	ผลการทดสอบสมมติฐานสาเหตุของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.....	122
17	ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสาเหตุของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.....	124

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย